

DEEL 1.

De kruisende
wegen van
vader Bart
&
zoon Julian
Schneemann

BITTERBALLENJAZZ EN EUREKAMOMENTEN

*Ouders dragen hun muzikale genen niet zelden over aan hun kinderen. Luister gaat daarom in gesprek met deze muziekfamilies. In de eerste aflevering praten hoboïst **BART SCHNEEMANN** (Nederlands Blazers Ensemble) en zijn zoon, (jazz)pianist **JULIAN** (Caravan), over hun overeenkomsten, verschillen, eigen wegen en gezamenlijke projecten, maar ook over bitterballenjazz, muzikaal ondernemerschap, arrangeren en componeren.*

*Tekst: PAUL JANSSEN
Foto's: CARLY WOLLAERT*

DNA klassiek

“Ik heb nooit het idee gehad dat mijn kinderen een toekomst in de muziek zouden krijgen”, zegt hoboïst Bart Schneemann. “Ik vond het handig dat ze hun middelbare school afmaakten, maar de muziek...? Mijn vrouw raadde het onze kinderen zelfs ten stelligste af.” Ze hebben recht van spreken. Bart Schneemann kent al jaren als hoboïst en artistiek leider van het Nederlands Blazers Ensemble (NBE) de wegen en dwaalwegen van de subsidiegevers en de klassieke muziekmarkt. Zijn vrouw Joke van Raalten bracht als altviolist een groot deel van haar leven door in de gelederen van het Radio Filharmonisch Orkest. Toch kroop het bloed waar het niet zou moeten gaan. Zoon Julian is inmiddels een veelgevraagd (jazz)pianist, heeft met Caravan zijn eigen ensemble en arrangeert regelmatig werken voor het Nederlands Blazers Ensemble. “Mijn ouders hebben inderdaad weinig gedaan om mij in deze richting te sturen”, zegt hij. “Ze zorgden dat ik goed les kreeg en er was altijd muziek in huis. Maar ik had in eerste instantie geen enkele aanwijzing van hen over het leven als musicus.”

HEERLIJK PINGPONGEN

Julian Schneemann begon zijn leven als Beatles-fan en kreeg daarom na een ‘geestelijke dwaling’ van zijn vader een drumstel voor zijn zesde verjaardag. Toen een huisvriend van de familie hem een jaar later met de jazz, Oscar Peterson en de piano liet kennismaken, sprong de vonk over. Hoewel Julian in de Jong Talentklas terechtkwam, vatte het idee om iets in de muziek te doen geen post. “Ik beschouwde het als een hobby die je af en toe loslaat en dacht verder alleen maar: mooi, dan kan ik straks goed piano spelen en ga ik na de middelbare school iets studeren.”

Omdat hij nog niet wist wat te studeren, werd het toch ‘een jaar conservatorium’. Uiteindelijk besloot hij in het vierde jaar natuurkunde ernaast te gaan studeren. En toen won uiteindelijk tóch de muziek. “Ik denk dat mijn vader met alle subsidieperikelen eerder een afschrikking dan een stimulans vormde”, zegt Julian. “Vandaar dat ik zo laat de beslissing nam.” “Je zag vooral de beren op de weg”, haakt Bart Schneemann in.

Julian: “Op een conservatorium leer je nog steeds niet wat een leven in de muziek betekent.”

Bart: “Dat voordeel had Juul. Hij heeft de voorbeelden in huis. Ik heb het hem echt herhaaldelijk afgeraden.”

Julian: “Ik studeerde jazz. Dat is toch een andere wereld. Geen orkesten en ensembles.”

Bart: “En nauwelijks subsidies. Je moet het allemaal zelf doen.”

Julian: “Daarin heeft mijn vader als muzikondernemer een belangrijke voorbeeldrol gespeeld. Hij heeft laten zien dat het kan. Ik begon met het idee jazzmuzikant

te worden, maar langzaam kwam ook de klassieke wereld steeds meer binnen. Mede dankzij Bart leerde ik andere mogelijkheden te zien. Daar konden we heerlijk over pingpongen.”

TE GEK LIEDJE

Ondertussen leerde Bart de jazz steeds beter kennen door de activiteiten van zijn zoon. “Zo bekrompen en gesloten als de klassieke muziekwereld is, zo is de jazz eigenlijk ook”, stelt hij. “Er is weinig goede kruisbestuiving. Er zijn niet veel klassieke musici die wat van jazz weten, en omgekeerd. Vroeger was het heel spannend als je als klassieke musicus zei dat je van jazz hield. Ik heb altijd van jazz gehouden, maar nooit beseft dat er zoveel verschillende stijlen en niveaus zijn. Dat heb ik van Juul geleerd. Bitterballenjazz vind ik niet meer om aan te horen. Ook heb ik van hem geleerd hoe jazz opgebouwd is, hoe meer te denken in harmonieën. Als klassiek musicus leer je alleen noten spelen. Ik verbaas mij nog steeds over het feit dat heel weinig klassieke studenten weten wanneer je een tertst speelt bijvoorbeeld. En een ‘e’ in een C-akkoord is toch iets heel anders dan de ‘e’ in een E-akkoord.”

De werelden van zoon Julian en vader Bart kwamen steeds dichterbij elkaar. Vooral toen Julian zonder medeweten van zijn vader in 2011 meedeed aan Op weg naar het Nieuwjaarsconcert, de componeerwedstrijd voor jongeren van het NBE, en met de song *Vintage* uitverkoren werd als een van de winnaars.

“Ik heb er echt niets aan gedaan”, zegt Bart direct. “Dat is geen compliment voor mij, want het was een supermooi liedje en iedereen vond het te gek. Ik was alleen maar verbaasd. Ik wist niet dat Julian al zo aan het componeren was.”

“De compositie stelde niet zoveel voor”, reageert Julian. “Het was meer een vorm van copy-pasten. Het leuke van het hele proces was dat het gespeeld werd door het NBE en dat ik het zelf kon arrangeren. Nu krijgt iedere jazzstudent wel les in arrangeren, maar het was de eerste keer dat ik met zoveel instrumenten te maken had. Vooral het schrijven voor blazers was nieuw voor mij.”

OUZO ONDER OLIJFBOOM

Het werd het begin van een samenwerking. “Het ligt vanuit mijn plek bij het NBE niet voor de hand dat Julian steeds vaker opdrachten kreeg om stukken voor ons te arrangeren”, zegt Bart.

“Ik ben hierin het meest kritisch binnen het NBE en was erg voorzichtig om hem in te zetten. Maar ik kreeg steeds meer berichten dat zijn arrangementen echt goed waren. We werken met een pool van arrangeurs en het is belangrijk dat mensen ons snappen. Zo is Julian wel boven komen drijven. Het werd voor mij steeds fijner om hem in te schakelen.”

»

En dat culmineerde vorig najaar in de eerste omvangrijke samenwerking: het programma *Rameau en de Grieken*, waarin hun beider liefde voor de Kretenzische volksmuziek door toeval een plek vond naast de muziek van Rameau. “We zaten samen op een Grieks eiland onder een olijfbom met een glas ouzo te luisteren naar muziek”, herinneren vader en zoon zich het ontstaan van het programma. “We zijn vaak onze eigen dj en gooien graag naar hartenlust muziek door elkaar. Toen Rameau klonk na wat Griekse muziek hadden we een eurekamoment. Dat ritueel, dat oeraardse in de Griekse muziek, had Rameau ook. Zo begon ons eerste gezamenlijke programma.”

“Heel prettig”, noemt vader Bart de samenwerking rond het programma dat onlangs op cd verschenen is en waarvan een snapshot terecht kwam in het veelgeprezen Nieuwjaarsconcert 2020, dat dit voorjaar op cd verschijnt. “Ik was echt verrast door wat Julian maakte.”

BETER DAN VADER

Nu had Julian zich al laten gelden met zijn flexibele ensemble Caravan, waarvan afgelopen najaar *Caravan II*, de tweede cd, verscheen. Maar daar had vader Bart zich niet actief mee beziggehouden. “We hebben er natuurlijk wel over gesproken”, zegt Julian. “Dus zijn rol op de achtergrond is absoluut aanwezig.”

En ongetwijfeld ook in de muzikale keuzes. *Caravan II* is een even wonderlijke als inspirerende mengeling van invloeden, van Arabische en Europese volksmuziek, jazz en klassiek, en doet bij vlagen denken aan de programma’s van het NBE, waarin volksmuziek en klassiek elkaar op organische wijze vinden. “Ik houd heel erg van vele muziekvormen”, zegt Julian. “Bovendien zit het werk van het NBE in mijn DNA. Ik was er immers al vanaf mijn eerste levensjaar bij.”

Zowel Julian als Bart Schneemann sluiten meer gezamenlijke projecten daarom niet uit – “Er liggen stiekem al wat ideeën” –, maar verder is de toekomst van Julian ongewis. “Ik zie wel wat er op mijn pad komt”, zegt hij. “Elk project is weer een soort zoektocht.” “Wat dat betreft is Julian zelf een soort caravan”, zegt Bart. “Altijd onderweg. Bovendien snapt hij dat de culturele wereld er niet beter op geworden is. Je moet je eigen wereld creëren en dat doet hij met verve.”

Julian: “Ik wil me niet vastpinnen op een bepaalde stijl, dat is het meer.”

Bart: “Juil is niet de man van de blinde ambitie. Wat ik leuk vind, is dat hij veel beter is dan zijn vader. Hij zet stappen die ik nooit gezet heb. Ik kan wel een ensemble leiden, maar ik kan echt niet componeren of arrangeren.”

Julian: “Daar ben ik het niet mee eens. Ik zet misschien andere stappen, maar Bart heeft zoveel bereikt en is zo creatief. Daar kan ik voorlopig nog een voorbeeld aan nemen.” «

Bart Schneemann (1954) is hoboïst, dirigent, docent en artistiek leider van het Nederlands Blazers Ensemble (NBE). Hij studeerde in 1977 af aan het Conservatorium van Amsterdam en was tot 1996 actief als eerste hoboïst van achtereenvolgens het Radio Filharmonisch Orkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Daarna koos hij voor een solocarrière en het NBE. Onder zijn leiding kreeg het NBE een nieuwe impuls en groeide het uit tot een flexibel en ondogmatisch ensemble, dat samenwerkt met grote internationale componisten, sociale problemen aan de kaak stelt en jaarlijks een veelbekeken en -bezocht Nieuwjaarsconcert neerzet. In 1991 kreeg hij de 3M-muziekprijs voor zijn muzikale activiteiten.

Julian Schneemann (1992) is de zoon van hoboïst Bart Schneemann en altvioliste Joke van Raalten. Hij zocht zijn eigen weg in de muziek en studeerde in 2015 summa cum laude af aan het Conservatorium van Amsterdam. Hij speelt in verschillende ensembles. De focus ligt op dit moment op zijn eigen ensemble Caravan, waarmee hij de grenzen tussen jazz, klassiek, pop en volksmuziek doet vervagen. Sinds hij in 2011 de compositiesprijs Op weg naar het Nieuwjaarsconcert van het NBE won, is hij ook als arrangeur en componist actief. In die hoedanigheid werkt hij geregeld samen met onder andere het NBE en Amsterdam Sinfonietta.